

کاسه زرین ۱۵

PARSA PASARGADAE

پارسه پاسارگاد

فصلنامه پایگاه میراث جهانی پارسه پاسارگاد/سال اول، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۵
Parsa Pasargadae World Heritage site Newsletter

سخن سردبیر ۲

روی خط خبر ۳

لوتوس: درخت بنه / نقش بر فرش ۶

یادمان : دکتر مسعود آذر نوش ۸

میراث بان ۱۲

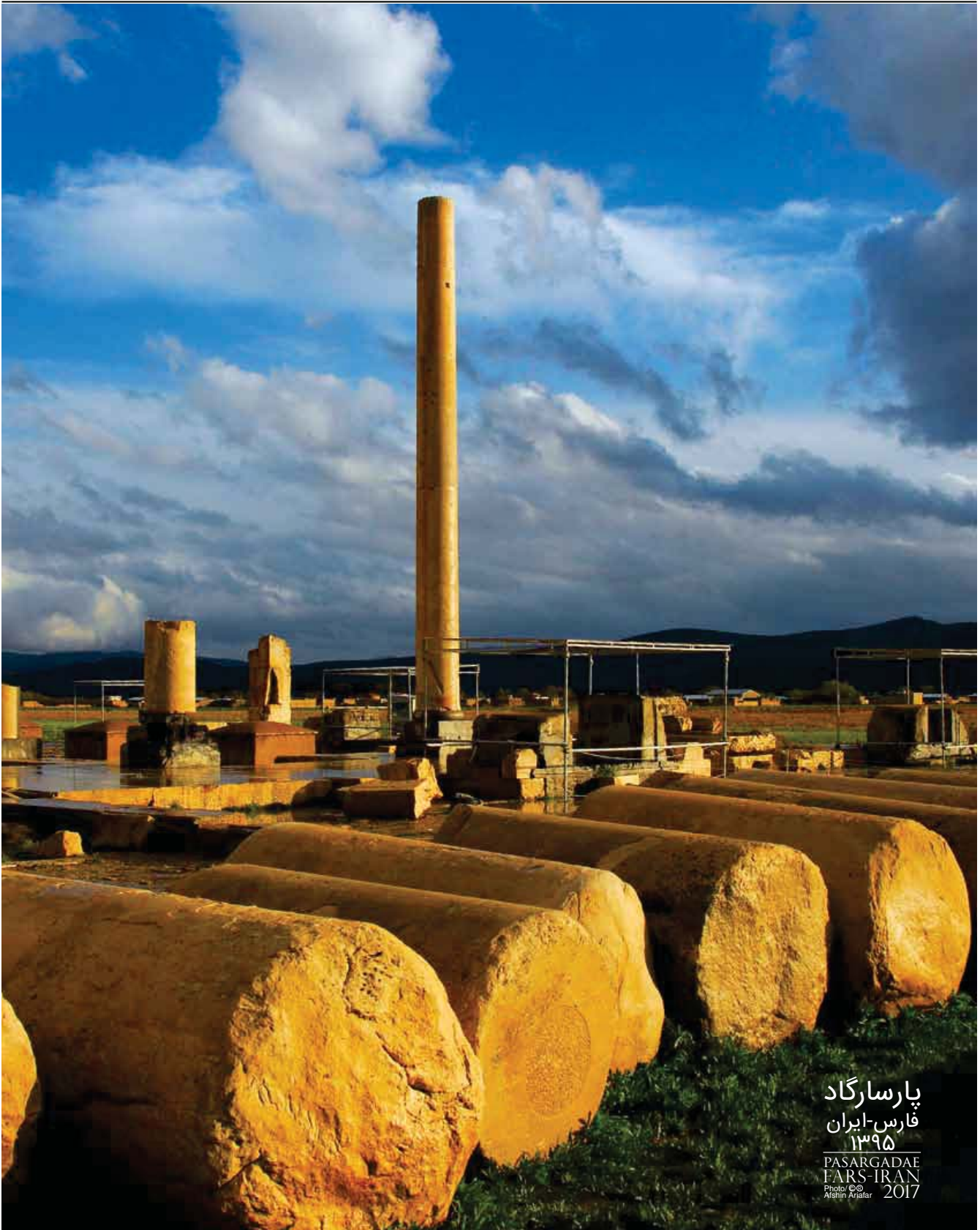
پیشینه : اقدامات مرمتی در تخت جمشید ۱۴

دریچه : کاسه زرین ۱۵

چارسو : بانک سفال / مطالعات نوین در پاسارگاد ۱۶

گنجینه : چند قطعه از گنجینه موزه تخت جمشید ۱۸

صفحه آخر: درخت در نماد ایران باستان ۲۰

پارسارگاد
فارس-ایران
۱۳۹۵

PASARGADAE
FARS-IRAN
Photo ©
Alshah Mirzalar 2017

▲ مطالعات میدانی آرامگاه کوروش

▲ گروه مشترک ایرانی- ایتالیایی در کاوش تل آجری

▲ نشست تخصصی بازخوانی کتیبه های هخامنشی با حضور پروفسور آدریانو روسی

▼ انجام آزمایشات و مطالعات سنگ در تخت جمشید با حضور کارشناسان ایرانی و پروفسور کالبری از ایتالیا

▲ کف سازی موزه تخت جمشید با حضور کارشناسان ایرانی - ایتالیایی

▶ همایش جدیدترین مطالعات در الواح باروی تخت جمشید، تخت رستم و آرامگاههای یادمانی با حضور پروفسور ووتر هنکلمن از گروه مطالعاتی دانشگاه شیکاگو

سخن سردبیر

در عصر جهانی شدن علم و فن آوری در قرن بیست و یکم، پژوهش های علمی و یافته های حاصل از آن نیز، مرزهای جغرافیایی را درنوردیده و جهانی شده است، به گونه ای که میان "دانش و قدرت" دو مؤلفه بسیار مهم در این فرایند، پیوندی ناگسستنی برقرار گردیده است. اکنون این امر مسلم که "علم یکی از مهمترین شاخصه های تمدن بشری به شمار می رود"، رویکرد نوینی را پیش روی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه قرار داده و دیپلماسی کشورها را در بکارگیری ابزارهایی با این محتوا به منظور تحقق اهداف خود، تحت تأثیر قرار داده است. در عصری که ارتقاء علمی در راستای جهانی شدن، پیش شرط و لازمه توسعه همه جانبه می باشد، اهمیت تعاملات بین المللی به عنوان یکی از رویکردهای نوین کشورها در صحنه بین المللی مورد توجه قرار گرفته است. این امر وابستگی متقابل علمی کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه را افزایش داده و مبادلات و تعاملات علمی و پژوهشی را ضرورتی اجتناب ناپذیر نموده است. این باور که علم، محصول تلاش فکری دسته جمعی بشریت بوده را در ۲۵۰۰ سال پیش، در گل نبشته های تخت جمشید به وضوح میتوان درک کرد. آنگونه که در برپایی بنای عظیم تخت جمشید از هنر علمی و نیروی فکر خلاق برخی از تمدن های آن زمان و یا قبل از آن بهره گرفته شد و در قالب یک معماری شاهکار و منحصر به فرد، چنین اثر فاخری خلق گردید.

مسئله در حوزه میراث فرهنگی نیز، ضرورت برنامه ریزی و ارائه مکانیزم های مختلف در ایجاد و برقراری همکاریهای علمی، آموزشی و تحقیقاتی به منظور حضور فعالانه در محافل علمی بین المللی، امری اجتناب ناپذیر است.

پرواضح است؛ پایگاههای میراث جهانی با توجه به ظرفیت و توانمندیهای بالای علمی و تخصصی بتوانند یکی از بهترین جایگاهها برای توسعه ارتباطات بین المللی در حوزه میراث فرهنگی و پایگاهی برای سفیران علمی در سطح جامعه جهانی باشند. بدون تردید پایگاههای میراث جهانی میتوانند حلق اتصال نخبگان علمی داخل و خارج کشور را ایجاد و فراهم آورنده امکان برقراری ارتباط بین دست اندرکاران علم و پژوهش در حوزه میراث فرهنگی باشد.

همچنان که حضور موثر و متقابل هیئت های ایرانی با دیگر گروه های خارجی از جمله فرانسوی، ایتالیایی و آلمانی و اتریشی و ... در پژوهش ها و کاوش های تحقیقاتی در حوزه پارسه پاسارگاد نمونه ای بارز از پتانسیل و توانمندی پایگاههای میراث جهانی در برقراری ارتباط های بین المللی و تعاملات علمی است که انتظار می رود ارتقاء چنین دستاوردهایی، بیش از پیش محقق گردد.

مسعود رضایی منفرد

روی خط خبر

بازگشت اشیاء باستانی موزه تخت جمشید از نمایشگاه موزه باستان شناسی آکوئیلاد در کشور ایتالیا

به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، ۱۰ شیء باستانی و موزه ای که در اردیبهشت ماه سال جاری برای شرکت در نمایشگاهی با موضوع " شیرها و گاوها در هنر ایران باستان از دوران هخامنشی تا ساسانی" به کشور ایتالیا فرستاده شده بود، با اتمام زمان برگزاری این نمایشگاه به موزه تخت جمشید برگردانده شد. گفتنی است این نمایشگاه به مدت ۳ ماه در موزه باستان شناسی آکوئیلاد در کشور ایتالیا برگزار گردید. این اشیاء شامل: ظرف سنگی با پایه به شکل پنجه شیر، قسمتی از پای مجسمه پنجه سنگی شیر، سر دیس انسان از سنگ سیاه، مجسمه انسان گاو (اسفنکس) سنگی فاقد سر، چهار نمونه پنجه شیر از سنگ لاجورد، سر دیس مجسمه به شکل سر گاو و ریتون سفالی بود که تحویل گنجینه موزه تخت جمشید شد.

مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید از تخریب و کاهش ارتفاع دو سیلوی ساخته شده در حریم محوطه میراث جهانی تخت جمشید خبر داد و گفت: تخریب و کوتاه سازی سیلوه‌ها پس از چندین ماه پیگیری و اعلام شکایت از کارخانه ی آرد نقش رستم در نهایت به انجام رسید.

به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید؛ رضایی منفرد خاطر نشان کرد: این رخداد نشان از عزم جدی سازمان میراث فرهنگی در مواجهه با هرگونه فعالیت غیر مجاز و خارج از ضوابط مصوب حریم محوطه ی میراث جهانی تخت جمشید بوده و هرگونه ساخت و ساز غیر قانونی در محدوده ی حریم محوطه ی میراث جهانی تخت جمشید و نقش رستم به سرانجام مشابهی ختم خواهد شد که همان تخریب با هزینه ی مالک و فرد متخلف را به دنبال دارد.

همچنین، افشین یزدانی دکترای باستان شناسی و مشاور حریم تخت جمشید در این باره گفت: خوشبختانه در حال حاضر می توانیم ادعا کنیم که خطر تخریب و آسیب منظر به مقدار بسیاری زیادی کاهش یافته است. در این راستا کوتاه سازی و تخریب سیلوه‌ها بخشی از توافق انجام شده میان مالک کارخانه آرد نقش رستم و پایگاه تخت جمشید برای از میان بردن آسیب منظری وارد شده در اثر ساخت سیلوه‌های گندم خارج از ارتفاع مجاز تعریف شده، بود که محقق گردید. همچنین بیش از این نیز عملیات آرکئولوژیک و کاوش به منظور اطمینان از بستر محل ساخت سیلوه‌ها انجام شده بود.

سیلوی ساخته شده در حریم محوطه ی میراث جهانی تخت جمشید با حکم قضایی تخریب شد

همچنین پس از بازدید میدانی از تل آجری، بازدید کنندگان با حضور در سایت پژوهشی مستقر در پردیس تخت جمشید، در جریان آخرین یافته ها، تحقیقات و پژوهش های به عمل آمده در خصوص کاوش محوطه تاریخی تل آجری قرار گرفتند.

اختتامیه پنجمین فصل از کاوش تل آجری

بازدید مسئولان و کارشناسان پژوهشگاه میراث فرهنگی، وزارت علوم و سازمان برنامه بودجه

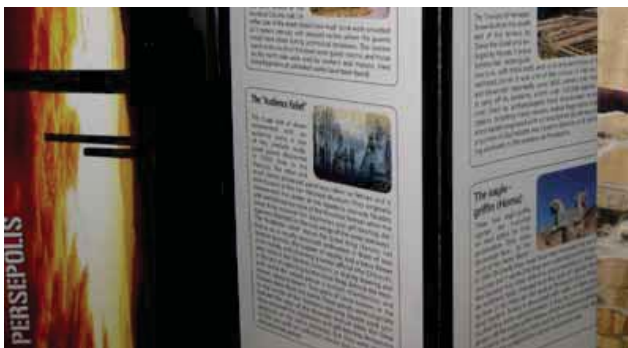
همزمان با اتمام پنجمین فصل از کاوش تل آجری مرودشت، مسئولان و کارشناسان پژوهشگاه و پژوهشکده سازمان میراث فرهنگی، نماینده وزارت علوم و تحقیقات و سازمان برنامه و بودجه از این محوطه تاریخی بازدید کردند.

به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، "جلیل گلشن" مشاور عالی پژوهشگاه، "حمیده چوبک" رئیس پژوهشکده باستان شناسی و نمایندگان و کارشناسانی از سازمان برنامه و بودجه، وزارت علوم و تحقیقات و هیأت علمی پژوهشگاه با حضور در محوطه تاریخی تل آجری، از آخرین کاوش های انجام گرفته توسط هیأت مشترک ایرانی- ایتالیایی (به سرپرستی دکتر عسگری چاوردی و پروفسور کالیری) بازدید کردند. این گزارش حاکی است که در بازدید مزبور، ترانسه های این فصل از کاوش، توسط باستان شناسان و کاوشگران مورد تشریح و تحلیل قرار گرفت، ضمن اینکه موقعیت و جانمایی پوشش سقف محوطه تل آجری برای تبدیل این مکان به سایت موزه، بررسی شد.

۵۰ هزار بروشور دوزبانه معرفی تخت جمشید چاپ شد

۵۰ هزار بروشور دوزبانه معرفی تخت جمشید چاپ شد
مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید از چاپ ۵۰ هزار بروشور (دفترک) فارسی و انگلیسی معرفی مجموعه تخت جمشید خبر داد.

به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، مسعود رضایی منفرد اظهار کرد: با توجه به آمار بالای گردشگران داخلی و خارجی از اماکن تاریخی تخت جمشید، نقش رستم، موزه تخت جمشید، شهر استخر و نقش رجب، برای خدمات رسانی مناسب به بازدیدکنندگان و ارائه مطالب و دانستنی های هر بنا در جهت ارتقاء آگاهی بازدید کنند، بروشور دوزبانه معرفی محوطه های تاریخی یاد شده چاپ و در ورودی موزه و بناهای مزبور، به مخاطبان ارائه می گردد.

روی خط خبر

مهمترین دستاورد فصل ششم همکاری مشترک ایران - ایتالیا

پروژه حفاظت از نقش برجسته انسان بالدار در پاسارگاد

پروژه حفاظت سنگ‌نگاره انسان بالدار در کاخ دروازه محوطه میراث جهانی پاسارگاد به پایان رسید.

مدیر پایگاه میراث جهانی پاسارگاد با اعلام این خبر گفت: یکی از مهم ترین دستاوردهای ششمین فصل از فعالیت های مشترک هیات ایرانی - ایتالیایی، انجام پروژه حفاظت، نگهداری و نحوه نمایش سنگ‌نگاره انسان بالدار در کاخ دروازه محوطه میراث جهانی پاسارگاد بود که پس از تجهیز کارگاه و طراحی و نصب داربست های ایمن در مهرماه ۱۳۹۵ آغاز و در آبان ماه به پایان رسید.

"فدایی" در خصوص پروژه حفاظت از نقش برجسته انسان بالدار گفت: حساسیت ویژه در زمینه شرایط حفاظت و نگهداری این اثر باعث گردید بخشی از فعالیت هیات مشترک مرمتی ایران - ایتالیا به حفاظت و نگاهداشت از این اثر مهم تاریخی اختصاص یابد. لذا در فصل ششم این همکاری، علاوه بر استحکام بخشی سنگ های کف کاخ اختصاصی، حفاظت از نقش برجسته انسان بالدار در کاخ دروازه در برنامه قرار گرفت.

"فدایی" همچنین درباره روند انجام پروژه مزبور، بیان داشت: موضوع مستندنگاری مجدد و آسیب نگاری به منظور ثبت و ضبط شرایط اثر قبل از هرگونه مداخله حفاظتی به روش فتوگرامتری و تهیه عکس های تخت (اورتو فوتو) توسط گروه حفاظت انجام شد و با توجه به اینکه از اهداف اصلی این پروژه پاکسازی ملات سیمان ناشی از مرمت های صورت گرفته در گذشته، خواناسازی خطوط اصلی نقش و حفاظت از سنگ بستر نگاره ی

انسان بالدار بود، به این منظور از ملات های آهکی با ترکیب، بافت و رنگ مناسب که پیش از این نیز در عملیات حفاظتی بر روی سنگ های کاخ اختصاصی مورد ارزیابی قرار گرفته بود، استفاده گردید.

به گفته وی، فرآیند پایش این اثر ارزشمند با نصب دستگاه های کنترل رطوبت و دما (دیپتالگر) و با هدف ثبت و ارزیابی شرایط محیطی تاثیرگذار و در جهت کنترل عوامل آسیب رسان از دیگر برنامه هایی است که توسط هیات مشترک آغاز شده که دنبال خواهد شد.

بنا بر گفته های مدیر پایگاه میراث جهانی پاسارگاد، بخشی از فرآیند حفاظت از این اثر به بازطراحی و تصحیح مشکلات سقف موجود بر روی نقش انسان بالدار اختصاص داده شده است. تعویض اسکلت فلزی سقف حاضر با طراحی متناسب و منعطف با استفاده از لوله های فولادی ضدزنگ به گونه ای که زاویه سقف محافظ بر اساس نیازهای محوطه قابل تغییر باشد و همچنین استفاده از ورقه های نیمه شفاف پلی کربناتی جاذب اشعه UV بر بالای سقف از جمله تمایزهای سقف جدید خواهد بود. بر اساس برنامه ریزی های به عمل آمده سقف محافظ نقش برجسته انسان بالدار به همراه دو سقف حفاظتی دیگر که مربوط به دو درگاه کاخ اختصاصی است، در کشور ایتالیا ساخته شده و در ماه های آینده برای نصب به محوطه منتقل خواهد شد.

گفته می شود؛ سنگ نگاره انسان بالدار سالم ترین و زیباترین نقش ایجاد شده در محوطه پاسارگاد است که دارای مفاهیم عمیق اندیشه والای انسانی کوروش بزرگ است.

پروژه ایجاد سایت موزه تل آجری نهایی شد.

معاون میراث فرهنگی کشور در بازدیدی که، از محوطه تل آجری داشت، اهمیت بقایای موجود تل آجری را نیازمند حفاظت و مرمت اصولی دانست و اظهار داشت، طرح ایجاد سایت موزه تل آجری پس از بررسی های کارشناسی و مطالعات انجام شده نهایی گردید و در حال حاضر مراحل ساخت قطعات به اتمام رسیده، مطالعات در خصوص جانمایی آن در حال انجام و فاز بعدی که اجرای سایت موزه است، در دستور کار قرار دارد. محمد حسن طالبیان افزود: محوطه تل آجری که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده، از سال ۹۰ تا کنون یکی از مراکز مورد کاوش مشترک باستان شناسان ایرانی - ایتالیایی در نزدیکی تختگاه تخت جمشید است که بخشی از بقایای شهر کهن پارسه را در خود جای داده است. وی با تأکید بر حفظ و نگهداری، شناخت دقیق تر و کامل تر از این مجموعه خاطرنشان کرد؛ این محوطه تاریخی یکی از مهم ترین محوطه های باستان شناسی است که قابلیت تبدیل به یک سایت موزه تخصصی را دارد و می تواند به یکی از جاذبه ها برای گردشگران ورودی به استان تبدیل شود. در این بازدید، معاون میراث فرهنگی کشور به همراه "مائورو کینچاتوری" سفیر ایتالیا و "پروفیسور کارلو چرتی" رایزن فرهنگی ایتالیا در ایران از فعالیت های گروه کاوش در منطقه تل آجری و گروه مطالعاتی مستقر در پردیس تخت جمشید دیدن و در جریان آخرین یافته های این فصل از کاوش قرار گرفت.

رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مرودشت خبر داد:

حکم قضایی به قلع و قمع غیرمجاز در حریم درجه یک تخت جمشید در پاییز ۹۵

رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان مرودشت گفت: در خصوص اتهام شخص و یا اشخاصی دایر به تغییر کاربری و انجام درختکاری در محدوده حریم تخت جمشید، پنج مورد حکم قضایی به قلع و قمع در پاییز ۹۵، در این محدوده صادر و اجرا شد. این در حالی است که بنا بر نظریه کارشناس رسمی دادگستری تخلفات صورت گرفته، موجب تزلزل بنیان آثار تاریخی تخت جمشید شده و ضوابط حریم محوطه میراث جهانی تخت جمشید که دال بر ممنوعیت درختکاری در این محدوده بوده را زیر پا گذاشته است. براساس ضوابط محوطه ی میراث جهانی تخت جمشید، تمامی محدوده ی حریم درجه یک به دلیل آثار شهر پارسه جدای از تختگاه دارای ارزش تاریخی بوده و باید حفظ و حراست شود. ازینرو هرگونه عملیات تسطیح، درخت کاری و کندو کاو در آن برای جلوگیری از تخریب آثار متنوع اعلام گردیده است. وی با بیان اینکه هیچگونه سفارش و مامشات با ساخت و سازهای غیرمجاز وجود ندارد، عنوان کرد: هر گونه تخلف انجام شده در رابطه با حریم محوطه میراث جهانی تخت جمشید، نقش رستم و نقش رجب، توسط بخش حقوقی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و پایگاه تخت جمشید، پیگیری و در مراجع قضایی مطرح می گردد و با متخلفان برخورد قانونی خواهد شد.

صرفزاده از فعال شدن خط ۱۸۰۱ برای گزارش مردمی در خصوص وضعیت تغییر کاربری اراضی و ساخت و سازهای غیر مجاز و کاوش ها و حفاری های غیر قانونی در شهرستان مرودشت خبر داد و گفت: این سامانه آماده دریافت مشارکت های مردمی در ارتباط با حفظ حریم سه گانه تخت جمشید و ضوابط آن است.

روی خط خبر

دوره هخامنشی است که بر این اساس تلاش خواهد شد ضمن دسترسی به منابع گرده گیاهان باستانی در منطقه، وضعیت اولیه پوشش گیاهی در محوطه و همچنین کشاورزی باستان مورد ارزیابی علمی قرار گیرد.

گفتنی است سرپرستی این پژوهشها به عهده دکتر سیبستین گندت از مرکز ملی پژوهشهای علمی فرانسه، دانشگاه لیون ۲ و دکتر کوروش محمدخانی از دانشگاه شهید بهشتی تهران است.

همکاری مشترک هیئت ایران - فرانسه

در بررسی های ژئوفیزیکی، باستانشناسی، و زمین باستانشناسی در شهر هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب

فصل دوم همکاری مشترک هیئت ایران - فرانسه در بررسی های ژئوفیزیکی، باستانشناسی، و زمین باستانشناسی در شهر هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب از آبان ماه سال جاری آغاز شد.

مدیر پایگاه میراث جهانی پاسارگاد با اعلام این خبر گفت: این بررسی ها در محوطه میراث جهانی پاسارگاد توسط هیئت مشترک باستان شناسی ایران- فرانسه، در قالب تفاهم نامه پنج ساله همکاری بین پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و دانشگاه لیون ۲- مرکز ملی پژوهش های علمی فرانسه (CNRS) از سال ۱۳۹۴ آغاز شده و تا سال ۱۳۹۹ ادامه خواهد داشت.

“فدایی” در ادامه اظهار داشت: جهت مطالعات گسترده میان رشته ای در این محوطه از متخصصین مختلفی در علوم تلفیقی باستان شناسی از جمله: ژئوفیزیک، دیرین اقلیم شناسی، باستان گیاه شناسی، زمین باستان شناسی، هیدرولوژی، سنجش از دور و عکاسی هوایی، نقشه برداری در کنار باستان شناسان بهره گرفته می شود.

به گفته وی، هدف اصلی این مطالعات بازسازی تاریخچه محیط زیست پاسارگاد در

سایت پاسارگاد، “الیزابتا جانی” با عنوان سخنرانی “پایش زیست محیطی محوطه پاسارگاد”، “مارلا لاپریولا” با عنوان سخنرانی “مرمت کاخ اختصاصی کوروش در پاسارگاد”، امین امامی، حمید فدایی، حمیدرضا کرمی و کامران احمدی” با عنوان سخنرانی “شناسایی سنگ های بکار رفته در مجموعه میراث جهانی پاسارگاد بر اساس مطالعات کانی شناسی و شناسایی معادن سنگ منطقه”، “فرزانه گرمی” با عنوان سخنرانی “طراحی سیستم اطلاعات و دیتابک پایگاه میراث جهانی پاسارگاد” و “سید محمد حسینی” با عنوان سخنرانی: “مرمت در پاسارگاد” از روند حفاظت و مرمت این میراث جهانی گزارش هایی ارائه کردند.

برگزاری همایش یک روزه “مروری بر سه سال همکاری مشترک ایران و ایتالیا در مطالعه و حفاظت از محوطه میراث جهانی پاسارگاد”

در همایشی، همکاری های مشترک ایران - ایتالیا در مطالعه و حفاظت از محوطه میراث جهانی پاسارگاد بررسی شد.

این نشست علمی که به دستاوردهای سه سال فعالیت مشترک ایران - ایتالیا در حفاظت از محوطه پاسارگاد اختصاص داشت، در شانزدهم آذرماه ۱۳۹۵ در موزه ملی ایران برگزار شد.

در این همایش “طالبیان” معاون سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور مجموعه تاریخی پاسارگاد را پایه گذاری معماری و شهرسازی کلاسیک معرفی کرد و گفت: من از نزدیک شاهد سختی و ظرافت کار کارشناسان ایرانی- ایتالیایی در مطالعه و بررسی های دقیق آنان به منظور اتخاذ بهترین تصمیم برای حفاظت و مرمت این میراث جهانی بودم و ابراز امیدواری کرد که این همکاری های مشترک بین ایران و ایتالیا ادامه و توسعه یابد. دکتر مائرو کانچاتوری سفیر کشور ایتالیا و “پروفیسور کارلو چرتی” رایزن فرهنگی ایتالیا در ایران نیز از دیگر مهمانان و سخنرانان این همایش بودند.

در قسمت دوم این همایش “کلودیو پروسپری پورتا” با عنوان سخنرانی “اصول اساسی اجرای پوشش حفاظتی”، “جوزپا ماریا فازیو” با عنوان سخنرانی “حفاظت از سنگ در

بنا بر این گزارش، محور موضوعات مطرحه در این نشست که با همکاری پایگاه میراث جهانی پاسارگاد، موسسه عالی حفاظت و مرمت رم، دفتر امور پایگاه های میراث فرهنگی و پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی برگزار شد به قرار زیر بود:

راه اندازی و تجهیز آزمایشگاه و کارگاه مرمت سنگ در پاسارگاد، مطالعات آزمایشگاهی و حفاظتی در اتاقک آرامگاه کوروش، مستندنگاری و پایش آرامگاه کوروش، نقوش برجسته کاخ اختصاصی و انسان بالدار، طراحی سقف حفاظتی درگاههای کاخ اختصاصی و نقش برجسته انسان بالدار، حفاظت از نقوش برجسته درگاههای کاخ اختصاصی، حفاظت و مرمت پایه ستون های سنگ سیاه در کاخ اختصاصی، حفاظت، مرمت و استحکام بخشی مله سنگ های کف کاخ اختصاصی، حفاظت و نگهداری از نقش برجسته انسان بالدار در کاخ دروازه، شناسایی سنگهای بکار رفته در مجموعه میراث جهانی پاسارگاد بر اساس مطالعات کانی شناسی و شناسایی معادن سنگ منطقه، طراحی دیتابک و مدیریت پروژه عملیاتی.

لوتوس

نامیده می شود. سقز صمغی به رنگ سبز خیلی روشن، غلیظ و بسیار چسبنده است که استفاده دارویی فراوان داشته و به عنوان یک ملین قوی در درمان یبوست و درمان ناراحتی های گوارشی استفاده می شود. ۲۵ درصد از شیر سقز حاوی روغن پر ارزش و صنعتی ترین است که کاربردهای فراوانی در صنعت دارد. علاوه بر این از شیر سقز در تهیه آدامس، عطر، خوشبوکننده ها، حشره کش ها، در صنعت داروسازی در تهیه نرم کننده ها و ضد عفونی کننده ها، در صنعت پلاستیک سازی، تهیه واکس کفش و چرم و صنعت چاپ مورد استفاده قرار می گیرد.

بعلت نبود صنایع تبدیلی مناسب، اکثر سقز تولیدی در ایران به خارج از کشور صادر گردیده و به عنوان مواد پایه بسیاری از صنایع یاد شده بکار برده می شود. درخت بنه از هزاران سال پیش تا کنون همواره مورد استفاده بوده و جایگاه آن در زندگی مردم چشمگیر است. از دیگر کاربردهای اجزای این درخت می توان به گل آن اشاره کرد. گل درخت قرمز است و در رنگرزی از آن استفاده می شود. درکاوش های باستان شناسی که در دهه ۱۳۸۰ خورشیدی در منطقه تنگ بلاغی پاسارگاد انجام شده در چند محوطه از جمله یک محوطه مسکونی و کارگاهی مربوط به دوران پیش از تاریخ، آغاز روستا نشینی (هزاره

درخت بنه یا پسته وحشی مهم ترین گونه گیاهی منطقه پاسارگاد

حمیدرضا کرمی- کارشناس ارشد باستان شناسی پایگاه پاسارگاد

یکی از گونه های گیاهی ناحیه پاسارگاد درخت بنه یا پسته وحشی با نام علمی *Pistacia Atlantica* است. رشد سالانه درخت بنه در مقایسه با درختان وحشی دیگر کمتر است و در بخش های کوهستانی و دشت های میان کوهی می روید و بلندای آن تا ۱۰ متر نیز می رسد. عمر درخت بنه زیاد است و در ناحیه پاسارگاد درختانی وجود دارد که بیش از ۲۰۰۰ سال را به خود دیده اند. درخت بنه در بخش های مختلفی از جهان همانند ایران، افغانستان، پاکستان، شمال عراق، ارمنستان، آناتولی، سوریه و جنوب استرالیا می روید و در ایران، استان های کردستان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویر احمد، ایلام، فارس، کرمان، لرستان، سیستان و بلوچستان، همدان، مرکزی، تهران و خراسان، درخت بنه را در خود جای داده اند (مظفریان، ۱۳۸۹).

پنجم پیش از میلاد) دانه های میوه بنه در لایه های باستانی به دست آمد که نشان از اهمیت و استفاده مردمان آن روزگار از درخت بنه دارد. در ناحیه پاسارگاد در تمامی بخش های کوهستانی درخت بنه وجود دارد که بیشترین آنها جنگل های چاه بید، کوه خرسی، تنگ بلاغی، گود بنه و جنگل علی آباد است. شوریختانه در سال های اخیر بخش های گسترده ای از جنگل های پاسارگاد و درختان بنه بر اثر خشکسالی و عوامل انسانی و بی توجهی دچار آتش سوزی شده و از بین رفته است. همچنین بخش گسترده ای از درختان بنه موجود در تنگ بلاغی نیز در جریان ساخت سد سیوند با بی مهری قطع گردید و برای همیشه نابود گردید.

از این روی حفاظت و صیانت از این منابع خدادادی که با سخاوت سفره خود را برای ما گسترانیده، بسیار ضروری و حایز اهمیت است.

برخی خواص درمانی بنه

جهت رفع کم خونی، و مصرف مرتب آن بواسیر را معالجه می کند

استفاده از ضماد سوخته آن برای رویانیدن مو/ترشی بنه باعث پاک کردن کبد و رفع سردرد

جهت کمردرد و دردهای مفصلی می توان از روغن بنه در محل دردناک مالید/استفاده از روغن آن برای صاف شدن صدا

مصرف روغن بنه برای درمان یرقان/بنه یکی از منابع غنی از ویتامین E می باشد/جهت باز شدن رنگ پوست صورت

جویدن صمغ آن یا سقز مقوی معده بوده با هضم غذا کمک می کند/

مصرف روغن و میوه ی بنه پاک کننده ی اخلاط سینه و ریه

جهت تقویت اعصاب بنه را کوبیده با شکر مخلوط و میل شود/ دفع سنگهای ریز کلیه

این درخت فواید زیادی دارد که میوه مهمترین آن است و به صورت دانه های گرد است که به صورت خوشه ای بر شاخه های درخت می روید. در ابتدای بهار میوه بنه نرم و ترد با رنگ روشن و مایل به نارنجی است که بیچه نامیده می شود از آن برای خوشبو کردن دوغ و روغن حیوانی و درست کردن ترشی استفاده می شود. در پایان تابستان و آغاز پاییز میوه بنه می رسد و به رنگ سبز درمی آید که درون پوسته سخت آن مغز میوه جای گرفته و پس از کوبیدن آن و گرفتن روغن و مغز درون پوسته غذای بومی خوشمزه ای با نام آب بنه یا قاتوق بنه درست می شود. درخت بنه فرآورده دیگری نیز دارد که شیر آن است و سقز

لوتوس

توفیقی کهن در خلق نقوش ماندگار

اعظم روستایی - کارشناس روابط عمومی

احتمالاً برای اولین بار، افراد چادرنشین فرش را برای کف خاکی زیر چادرهایشان انتخاب کردند. باستان شناسان روسی "رودنکو و گربازنوف" در سال ۱۹۴۹ و در دره پازیریک حدوداً در ۵۰۰۰ فوتی کوه‌های التایی، کشف کردند؛ که در پنج قرن قبل از میلاد فرش بافی به بالاترین حد خود رسیده بود. این در حالی است که در دست نوشته‌های چینی‌ها، اولین مدرک موجود که در رابطه با موجودیت فرش پیدا شده بود مربوط به سلسله ساسانیان است. (۶۴۱ تا ۶۴۴ میلاد) روشن است که قالی‌بافی، همواره یکی از صنایع مهم دستی ایرانیان بوده است. در این میان، مردمان دشت مرو دشت و منطقه ی پارسه پاسارگاد، نیز در شمار هنرمندان چنین صنعت کهن و ماندگار قرار دارند. دیاری که هنوز یکی از زیباترین هنر دست‌های مردمانش، قالی‌بافی است. آمیزه‌ای از کار، تلاش و هنر که با دست‌های سخت کوش زناش بافته می‌شود.

هنر بافندگی چنان با ذهن خلاق و روح پاک بافندگان خود در هم آمیخته که گره گره و رج به رج، نقشی به وسعت عشق بر فرش، خلق می‌کند. رنگها و نقوشی که هر یک، از آیین و اعتقادات و زندگی مردم دیار پارسه پاسارگاد سر چشمه می‌گیرد و به این دستبافته‌ها جذابیت و زیبایی فوق العاده ای می‌بخشد. رنگها گویی زنده اند و نقش ها نه تنها روایت گر اصالت خالق اثر که توصیف کننده ی فرهنگی بس پر مایه و سرشار از مباحثات، از گذشته‌های دور تا کنون هستند. در میان این بافته‌ها، نوعی فرش به نام گبه بافته می‌شود. گبه تجلی زیبایی، طراوت و شادی زندگی مردمانی است که مانند پیراهن‌های رنگ به رنگ زنان قشقایی، موجی از رنگ‌های شاد طبیعت را در خود جای داده است. زمینه اصلی این فرش، دشت‌های سرسبزی است که عشایر در آن‌ها زندگی می‌کنند. انگار تمامی زیبایی‌های طبیعت در زمان کوچ، به دست دختران و زنان هنرمند قشقایی بر این فرش‌های کوچک نقش بسته است. لوازم و ابزار کار زنان بافنده ی گبه، از ابزاری که سایر بافندگان استفاده می‌کنند، بیش تر نیست و عمدتاً شامل دارهای افقی و دفتین، سیخ پودکنی، قیچی و گاه قلاب است، اما در باطن، حکم پدیده ای منحصر به فرد را دارد و به جرأت می‌توان گفت چنانچه میلیون‌ها گبه با هم مورد مقایسه قرار گیرد، محال است در میان آن‌ها، حتی دو گبه با مشخصات یکسان پیدا شود.

بین بافندگان گبه، بهره گیری از نقشه مرسوم نیست و هر کدام از بافندگان گبه، نقش‌هایی ذهنی را که میراث گذشتگان یا ابتکار خود آنها است، بر فرآورده‌های خود می‌بافند و حتی در شرایطی که مشتری گبه، طرح خاصی را در اختیارشان می‌گذارد و درخواست می‌کند مثل آن را بیافند، برحسب روحیه و سلیقه‌شان، نقش‌ها را تحول می‌دهند و رنگ‌ها را با برگزیدن خود آنها استفاده می‌کنند. به این ترتیب، در بافت گبه حتی چنانچه بافنده ای شخصاً هم قصد بردار از یک محصول خود نسخه برداری کند، پیروز به چنین کاری نخواهد شد. زیرا باز احتمال دارد که گبه بافت شده از نظر نقش، رنگ، اندازه یا جای طرح، بلندی و کوتاهی پرز، شمار پودها با گبه اول متفاوت بوده باشد. اما نگاهها به این هنر و میراث معنوی با چه زاویه ای است؟ پر واضح است به مثابه ی پرند ای که هر چند، فطری و غریزی راه پرواز را می‌داند اما پهنه ی آسمان، پروازش را باشکوه تر می‌کند؛ بافته‌های زنان این منطقه از ایران سرفراز نیز، در زمینه ی ثبات و عرضه ی هنرشان، نیازمند عزمی جدی و در خور توجه از سوی متولیان برای گشودن چتری حمایتی به وسعت آسمان بر فراز این هنر اصیل است. هنر دست این بزرگ بانوان نباید در محدوده زمان و مکان قرار بگیرد. کیوترازی از جنس حمایت را بر بام حرم هنرشان به پرواز درآوریم و نظاره گر افق نگاه هنرمندان این خطه باشیم.

@persepolis_world_heritage_site

نقش بر فرش

قالی پازیریک، قدیمی ترین فرش دنیا

قدیمی ترین بقایای تمدن ایرانی توسط یک هیئت روس در دره پازیریک در قلب کوه آلتای در جنوب سیبری کشف شده است. اکتشافات بسیاری در این محل انجام شد. از میان آنها: زین ها، لگام های چوبی، دو ماسک با صورت مردان، قابل انتساب به تمدن سکایی، دو سپر کوچک از جنس ترکه با یک ترام که توسط بندهای چرمی نگه داشته می‌شود، که با شباهت زیادشان به سایر سپرهای نقوش تخت جمشید می‌بایست متعلق به جنگجویان ایرانی بوده باشند، چهار مومیایی، اسکلت‌هایی از مردان و اسب‌ها، لباس‌ها و پارچه‌هایی که یکی از آنها با طرح‌های شیرهای پشت سر هم قرار گرفته بسیار شبیه نقوش یافت شده در تخت جمشید است. چند عدد فرش نیز پیدا شده که شگفت‌انگیزترین آنها فرش پازیریک است که به احتمال نزدیک به یقین متعلق به قرن پنجم قبل از میلاد است. این فرش بیش از چهار هزار گره در هر دسی متر مربع دارد که تجمع آنها به اندازه گره‌های مدل‌های دستباف امروزی است. این فرش نه تنها به دلیل ظرافت بافتش شایان توجه است، بلکه از نظر رنگ‌هایی که در آن به کار رفته است نیز عالی است (آبی آسمانی، قرمز سیر، زرد، روشن و سبز)، که البته به مرور زمان اکسید شده و تا حدی خراب شده‌اند. به عقیده رودنکو، رئیس این مأموریت و بیشتر کارشناسان، این یک فرش ایرانی بوده و با اینکه در منطقه سکایی پیدا شده توسط یک قبیله کوچنده ایرانی بافته شده که احتمالاً ریشه سکایی داشته‌اند، و در شمال ایران و ترکستان زندگی می‌کرده‌اند. این دلیل به خاطر بافت آن با گره‌های ترکی است. دو واقعیت مهم این فرضیه را تأیید می‌کنند: حاشیه دویل آن که یکی اصلی و دیگری فرعی است نوعاً در هند و نساجی ایرانی به کار می‌رفته است، و تعداد افراد سواره نظام که مانند تعداد مردانی که تخت پادشاهی خشیار شا را در تخت جمشید حمل می‌کردند بیست و هشت تن است. پس این فرش توسط صنعتگران سکایی اصلی در ایران ساخته شده که توانسته‌اند مهارت هر دو تمدن را با هم ترکیب کرده و از نفوذ هر دو فرهنگ استفاده نمایند.

باید یادآور شد که اصلیت این فرش همواره مورد بحث بوده و خواهد بود. با اینکه کارشناسان بیشتر نظر رودنکو را قبول دارند که گفته این یک فرش ایرانی است، به سختی می‌توان به یک نتیجه قطعی رسید. در میان تمام این اکتشافات زین فرش‌های متعدد دستبافی نیز وجود دارند که آنها نیز به زیبایی و ظرافت فرش پازیریک هستند. اما علاوه بر این، طرح‌هایشان به طرز شگفت‌انگیزی برگشت پذیرند. این زین فرش مراسمی مذهبی را ترسیم می‌کند که توسط چهار زن جشن گرفته شده است: دو ملکه و دو زن که مسئول حراست آنها هستند. آنها به نظر ایرانی‌الصل می‌رسند زیرا لباس‌های هخامنشی به تن دارند و در حال انجام همان مراسم مذهبی هستند که مهرهای هخامنشی به نمایش گذاشته‌اند. به علاوه محراب آتش آنها عیناً شبیه محراب نقوش برجسته تخت جمشید است.

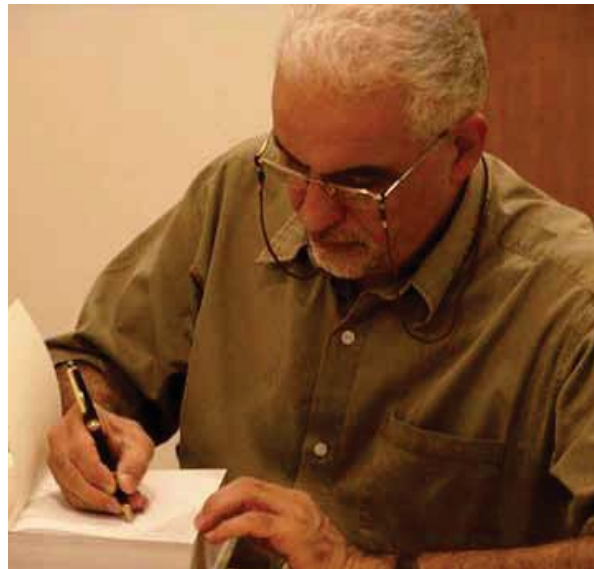
کهن ترین نمونه‌های مشابه نقش زمینه اصلی قالیچه پازیریک را در سنگفرش‌های کاخ‌های آشوری می‌توان یافت. از مهم ترین نمونه‌های فرش یا زیرانداز مشابه قالیچه پازیریک، تصویر زیرانداز شاه در نقش برجسته‌های بدنه غربی درگاه غربی تالار صدستون تخت جمشید است.

یادمان

از دیگر کارهای مهم دکتر آذرنوش این بود که در حد مقدمات و امکانات، کاوش‌ها را مدیریت، سازمان دهی و اولویت بندی می‌کرد؛ یعنی اگر قرار بود در جایی کاوشی انجام شود؛ ابتدا بررسی می‌کرد که پرسش علمی و نیاز آن محل چیست و به طور دقیق چه محلی باید کاوش شود و در این راستا تا حد زیادی موفق بود. البته بخش زیادی از کاوش‌ها به دلیل این که در جریان عملیات‌های عمرانی و ساختمان‌سازی انجام می‌شدند؛ فوری و نجات بخش بودند. با این حال، او ابتدا نیازهای باستان‌شناسی را بررسی و سپس مجوز کاوش صادر می‌کرد. در همین زمان نتیجه کاوش‌ها به شکل سمینارهای باستان‌شناسی و انتشار گزارش‌ها، اطلاعات و نویافته‌های کاوشی‌های باستان‌شناختی، کاری که تقریباً در ۴۰ سال گذشته فراموش شده بود و در زمان آذرنوش سامان دهی و اجرا شد.

دکتر آذرنوش امکان ورود به تشکیلات باستان‌شناسی را برای نسل جوان باستان‌شناسان فراهم کرد. ایجاد کتابخانه پژوهشکده باستان‌شناسی از موارد درخشان دوره ریاست وی است. در زمان مدیریت دکتر آذرنوش، در چارچوب همکاری‌های بین‌المللی، فعالیت‌های گسترده باستان‌شناسان خارجی در ایران بر طبق توافقنامه‌های مشخص و دقیق و رعایت حقوق ملی؛ از سر گرفته شد که دستاورد این مهم، آشنایی باستان‌شناسان جوان با روش‌ها، تکنیک‌ها، تئوری‌ها و متدهای روز جهان بود.

در این دوره بود که استادانی نامی از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های بزرگ به ایران آمدند و حتی هزینه هم کردند و در کنار اینان باستان‌شناسان ایرانی نیز آموختند. حضور دانشگاه‌های شیکاگو، توکیو، لندن، سیدنی، ورشو، برلین... و استادانی همچون؛ عباس علیزاده، باربارا هلوینگ، دانیل پاتس، راجر ماتیسوس، باربارا کایم و نامداران بسیار دیگری در این دوره زرین باستان‌شناسی روی داد.

دکتر مسعود آذر نوش

هشت سال گذشت: از فقدان "مرد طلایی باستان شناسی ایران" دکتر مسعود آذرنوش

اگر به تاریخ باستان شناسی کشور و بزرگان این عرصه، نگاهی گذرا داشته باشیم، به دوره‌ای کوتاه ولی درخشان، بین سال های ۸۰ تا ۸۵ برمی‌خوریم که تالگو و درخشش خود را مدیون مسعود آذرنوش است؛ فردی که الگوی مناسبی برای باستان‌شناسان نسل جوان کشور بوده و هست و شخصیت علمی نسل‌های پیشین و نسل امروز جامعه را بهم پیوند زد. دکتر آذرنوش یک شخصیت علمی بین‌المللی بود که آرا و اندیشه‌هایش حتی نزد باستان‌شناسان دیگر کشورها نیز محترم و معتبر بود. وی با حضورش نه تنها به پژوهشکده ی باستان شناسی جانی دوباره داد، که تحولی بزرگ را در انتشارات باستان‌شناسی، هدفمند و روشمند سازی کاوش‌ها و بررسی‌ها، فعالیت هیئت‌های مشترک، جوانان گرای و میدان دادن به جوانان در باستان شناسی کشور، برپایی همایش‌ها و نمایشگاه‌های ملی و بین‌المللی و ... بوجود آورد.

استاد مرحوم دکتر مسعود آذرنوش در میان بزرگان باستان شناسی ایران، واجد ویژگی‌هایی بود که ایشان را از سایرین متمایز میکرد، این تفاوت در انضباط، برنامه‌ریزی، مدیریت، نگاه علمی- تخصصی، سخنان، تألیفات، دیدگاه‌ها و اقدامات وی به خوبی قابل مشاهده است؛ از این رو، دوره ریاست وی در پژوهشکده باستان‌شناسی؛ دوره زرین (طلایی) باستان‌شناسی ایران است.

حضور دکتر مسعود آذرنوش در دهه -۸۰ ۱۳۷۰ در دانشگاه و در دهه ۱۳۸۰ در مدیریت اجرایی باستان‌شناسی کشور تحولی بزرگ در باستان‌شناسی ایران بود. به راستی وی باستان‌شناسی ایران را در علم و عمل احیاء کرد. وی در زمان ریاست خود در پژوهشکده باستان‌شناسی تغییرات اساسی انجام داد که به پیشرفت و بهبود باستان‌شناسی ایران انجامید. در زمانی که ریاست پژوهشکده ی باستان‌شناسی را برعهده داشت برای نخستین بار مقرراتی را در پژوهشکده به اجرا گذاشت که تا پیش از آن بی‌سابقه بود؛ مهم‌ترین مقررات این بود که تا زمانی که سرپرست هیأتی گزارش کاوش در یک مکان باستانی را به پژوهشکده و سازمان میراث فرهنگی ارائه نمی‌کرد؛ دیگر مجوز هیچ کاوشی برای وی صادر نمی‌گردید. این در حالی بود که در گذشته کسانی بودند که شاید حدود ۱۰ فصل بدون دادن گزارش، کاوش می‌کردند و در نتیجه اطلاعات کاوش که باید همه از آن بهره‌مند می‌شدند، نزد یک نفر بایگانی می‌شد.

دکتر مسعود آذرنوش از استادان و پژوهشگران سرشناس باستان‌شناسی ایران بوده و است. وی دانش‌آموخته ی کارشناسی ارشد در رشته باستان شناسی و تاریخ هنر از دانشگاه تهران بود که در سال ۱۳۵۲ از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۶۸ از دانشگاه کالیفرنیا دکترای باستان‌شناسی گرفت. این استاد فقید، روز پنجشنبه، ۷ آذرماه سال ۱۳۸۷ در حالی که به علت درد شدید قلب؛ حوالی نیم روز؛ کاوش در هگمتانه ی همدان را تعطیل کرده بود و جهت رفتن به پزشک به تهران بازگشته بود؛ در اثر سکت قلبی ناگهانی در محل زندگی خود جان به جان آفرین تسلیم کرد و در دهم آذر ماه ۱۳۸۷ با حضور جمع پرشماری از باستان‌شناسان، همکاران، دانشجویان و خانواده وی، پیکر استاد آذرنوش از عمارت مسعودیه تا میدان بهارستان تشییع و سپس به بهشت زهرا منتقل شد و در قطعه نام آوران بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

خلاصه فعالیت‌ها و تألیفات

رئیس پژوهشکده باستان‌شناسی پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ایران از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۵
تألیف کتاب The sasanian Manor House at Hajiabad, Iran. دانشگاه تورین - ۱۹۹۴
مشاور پژوهشگاه باستان‌شناسی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران تا قبل از فوت در آذر ۱۳۸۷.
انتشار دهها مقاله باستان‌شناسی در نشریات تخصصی داخلی و خارجی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه (۱۳۵۳-۱۳۸۲)

یادمان

آذرنوش در کلام:

”برگرفته از سخنرانی های مراسم بزرگداشت دکتر آذرنوش در دانشگاه تهران - دیماه ۸۷“

محمد بهشتی

دوره‌ی مدیریت آذرنوش، دوره‌ی درخشانی در حوزه‌ی باستان‌شناسی بود. نخستین‌بار که او را دیدم، زمانی بود که در سازمان میراث فرهنگی مسؤلیت پیدا کردم و او در حاجی‌آباد مشغول حفاری بود. پس از آن، طی گفت‌وگوهای زیاد، پیشنهاد کردم که مسؤلیت پژوهشکده‌ی باستان‌شناسی را بپذیرد، ولی پذیرفتن این مسؤلیت برای او سخت بود. کم‌ترین سختی

برای او، از این جهت بود که تصور می‌کرد، در فعالیت‌های علمی‌اش توفقی ایجاد می‌شود و ترجیح می‌داد، به فعالیت‌های علمی و پژوهشی‌اش برسد. هم‌چنین احساس می‌کرد، مسؤلیت پژوهشکده‌ی باستان‌شناسی بسیار سنگین است، زیرا برای او، موضوع باستان‌شناسی بااهمیت بود و گمان می‌کرد که جایگاه پژوهشکده‌ی باستان‌شناسی جایگاه بزرگی است. بنابراین تا جایی که می‌شد، تلاش کرد که زیر بار این مسؤلیت سنگین نرود.

مرحوم شهریار عدل

آذرنوش هم نسبت به خودش سخت‌گیر بود و هم نسبت به دیگران. گرچه این سخت‌گیری نسبت به خودش خیلی بیشتر بود. هرچند شرایط زمان و مکان اجازه نداد، باری را که روی دوش گذاشته شده بود، کاملاً با موفقیت انجام دهد، ولی می‌بینیم که اخگری روشن کرد و امروز آتش آن در نسل جوان باستان‌شناسی ایران روشن است و از این جهت خوشحالم.

ناصر نوروززاده چگینی

تصور می‌کنم، زندگی یک فرصت طلایی است که خدا در اختیار ما قرار داده و در واقع، بزرگ‌ترین نعمت است. این فرصتی است که دکتر آذرنوش به خوبی از آن استفاده کرد. البته درگذشت او، هشدارهایی را نیز به ما می‌دهد، این که پیشکسوتانی که سال‌ها رنج کار در این حوزه را بر خود هموار کرده‌اند، نتایج کار خود را بتوانند منتشر و افکار و یافته‌های خود را ارایه کنند تا مانند آذرنوش نشود که فقط بخشی از آن‌ها را توانست ارایه کند.

حضرت در مراسم اهدای لوح رسمی ثبت جهانی پاسارگاد در فهرست میراث جهانی ۸۴/۸/۱۰، به بزرگواران و فرهیختگان این سرزمین بزرگوار، تبریک عرض می‌نماید. امید است با همکاری و همفکری همه‌ی عزیزان، پاسارگاد را به یکی از زیباترین و مهم‌ترین میراث‌های جهانی تبدیل کند. با احترام و تقدیر، دکتر آذرنوش

۱۳۹۴-۱۰-۸

بر مزارش نوشته اند :

فرصت کوتاه بود و سفر جانکاه
اما یگانه بود و هیچ کم نداشت
خدایش بیامرزاد و او را بهشت برین بهر باد

دکتر آذرنوش در کنار دکتر احمد جلالی (سفیر ایران در یونسکو) در حال بازدید از سالن ستاوردهای پژوهشی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

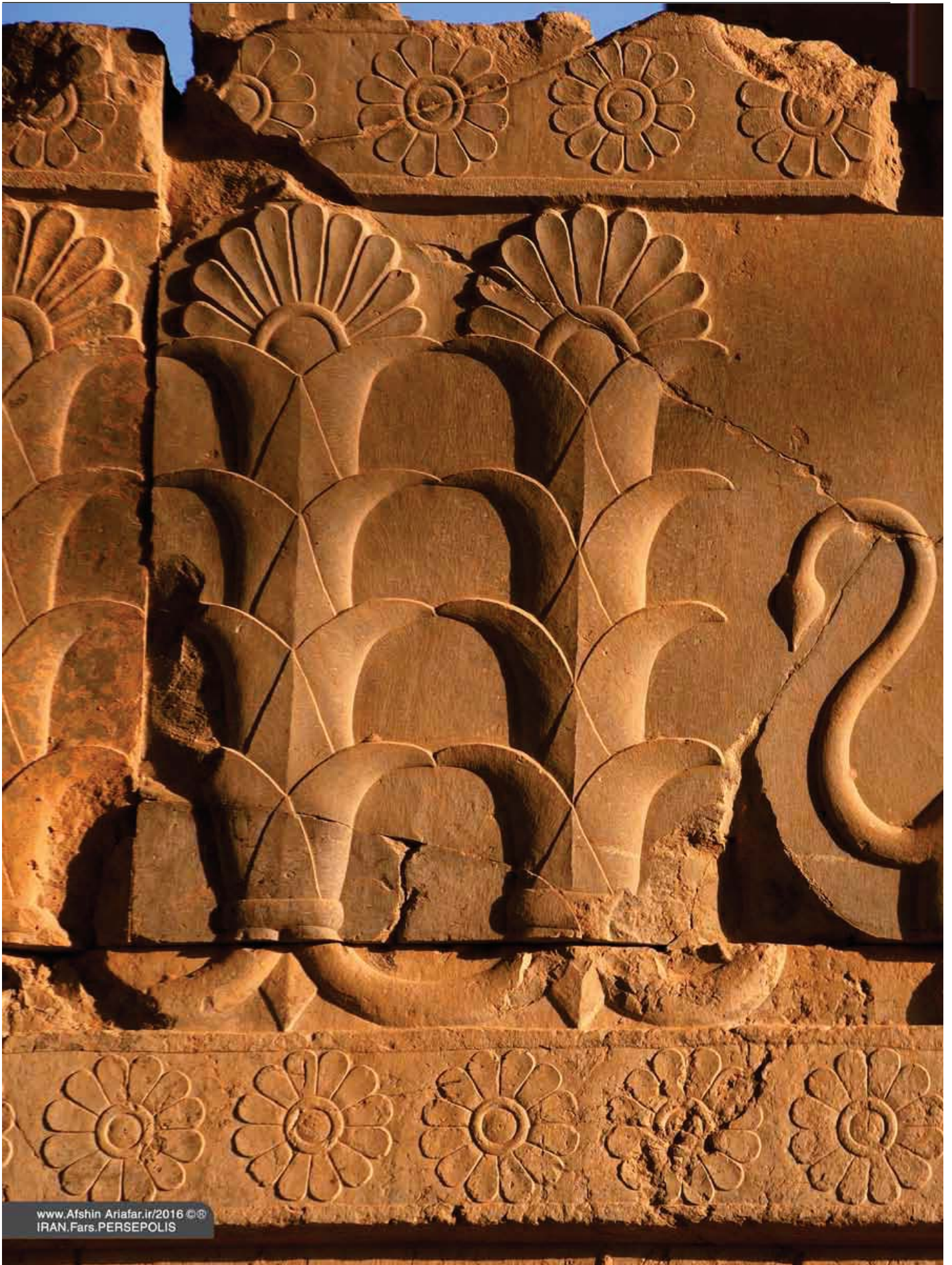

دکتر آذرنوش در مراسم اهدای لوح رسمی ثبت جهانی پاسارگاد در فهرست میراث جهانی ۸۴/۸/۱۰

دکتر آذرنوش- دکتر بوشناکی(معاون امور فرهنگی مدیر کل یونسکو)- دکتر احمد جلالی (سفیر ایران در یونسکو)- دکتر محمد حسن طالبیان (مدیر پایگاه پارسه- پاسارگاد در آن زمان)- دکتر محیط طباطبایی- مراسم اهدای لوح رسمی ثبت جهانی پاسارگاد در فهرست میراث جهانی ۸۴/۸/۱۰

میراث بان

ویژه در موضوعات مرتبط با میراث فرهنگی است. توجه کورکورانه به این اخبار نادرست، چالشی را پیش رو قرار می دهد که حکایت از عدم آگاهی برخی افراد نسبت به تاریخ و پیشینه خود دارد که آنهم ناشی از کم توجهی و مطالعه نکردن است. از سویی دیگر برخی از مردم به دلیل دلبستگی به اخبار پوچ و تصورات ذهنی غلط، بر این باورند که در کنار آثار تاریخی و حتی در زیر و درون سنگ های باستانی، اشیای تاریخی و گنجینه های باستانی نهفته است، اینجاست که متأسفانه و از روی پنداشت های غلط و گاهی سودجویانه، به یک اثر ارزشمند تاریخی آسیب می رسانند و پس از آن است که در می یابند، هیچ چیزی در آن جا وجود نداشته و ندارد. (ضمن اینکه با تخریب یک اثر فرهنگی و صدمات جبران ناپذیر به آن، گویی بخشی از تاریخ یک مکان و یا منطقه را نابود کرده اند). در این زمینه، هر چند سودجویان فرصت طلبی هستند که با بهره گیری از سادگی افراد و انتشار پی در پی عکس ها و فیلم هایی از آنان برای اهداف ناپسند خود بهره می برند، اما می طلبد که مردم مثل همیشه هوشیار باشند و با ذهنی آگاه از کنار این گونه موضوعات، ساده و بی تفاوت بگذرند تا بازار داغ شایعات را از رونق بیندازند "سرهنگ عیدی پور"، فرمانده یگان حفاظت میراث فرهنگی فارس، حفظ آثار گرانبها و جلوگیری از تجاوز به حریم میراث فرهنگی را در گرو هوشیاری و عملکرد شایسته نیروهای یگان حفاظت در راستای جذب مشارکت های مردمی و تعامل هرچه بیشتر با مردم آگاه و فرهنگ دوست می داند. به گفته وی، یگان حفاظت میراث فرهنگی با سرکشی های مستمر و مانیتورینگ محدوده ی تحت حفاظت خود، سعی دارد ضمن آگاهی دادن به مردم فهیم، نسبت به سخن پراکنی ها و شایعات، واکنش کارشناسانه نشان داده و اجازه ندهد، فرد و یا افرادی با نیت سودجویانه و اندیشه های پلید به حریم آگاهی و شعور مردم وارد شوند و با شایعه پراکنی و اظهارات کذب موجب تشویش اذهان عمومی گردند.

به جای خود برسند و در ذهن و باور مردم رخنه کنند. به راستی دلیل توجه و اقبال برخی افراد به چنین اخبار ساختگی چیست؟ هر چند این موضوع در ابعاد روان شناسی، جامعه شناسی و ... جای طرح و بحث و گفته های فراوان دارد اما واکاوی آن از دیدگاه نهادی که اولین عامل به عمل در بررسی چنین موضوعاتی است و به طور معمول، بیشترین توان و انرژی را در کنترل و مدیریت بازخورد چنین موضوعاتی به کار می گیرد، در خور توجه است. تشکیلات یگان حفاظت میراث فرهنگی که زمامدار حفاظت از میراث با ارزش تاریخی و فرهنگی است.

فرمانده یگان حفاظت میراث فرهنگی فارس؛ موضوع از شایعه تا واقعیت را در "میراث بان" فصلنامه ی پارسیه پاسارگاد" اینگونه تحلیل می کند:

یگان حفاظت میراث فرهنگی همان گونه که از نام آن پیدا است، رسالت نگهداری و پاسداری از یادمان های تاریخی و تامین امنیت گردشگران داخلی و خارجی را بر دوش دارد. این تشکیلات، در هنگام انتشار داستان های ساختگی و گزارش های ناروا و دروغ، زودتر از هر نهاد یا آرگانی، ورود پیدا کرده تا بر پایه ی بازدیدهای میدانی و نظرات کارشناسان مجرب میراث فرهنگی، نسبت به درستی و یا نادرستی چنین گفتمان هایی وارد عمل شده و با ارائه گزارشات مستند، اجازه گسترش بیش از پیش آن را ندهد. اما اینکه در برخی موارد، علی رغم اعلام رسمی مبنی بر کذب اظهارات در فضای مجازی، دروغ افکنی ها شتاب بیشتری می گیرد و ذهن مردم را نشانه می رود، جای تأمل است؛ بارها دیده شده که نوشته ها و عکس های خیالی و ذهنی، با سرعت فراوانی دست به دست می شوند و از کشف گنجینه های باستانی و شهرهای مخفی و یا اشیای عتیقه خبر می دهند، توجه به چرایی این واقعیت ناخوشایند، که برخی مردم بیشتر به نوشته ها و اخبار دروغ پناه آورده و روی خوش به آن ها نشان می دهند روی دیگری از پدیده ی شایعه پراکنی به

حوزه یگان حفاظت میراث فرهنگی و گردشگری

از شایعه تا واقعیت

خبر کشف گنجینه تاریخی، مکانی باستانی، شهرهای مخفی، اشیای عتیقه، و مواردی از این دست، هر چند وقت یکبار ذهن مردم را متوجه خود می سازد، این امر هر چند، پدیده ای جدید نیست اما گاهی آنچنان در سطح گسترده ای در حال پخش است که با انتشار عکس ها و فیلم هایی که البته همگی ساختگی بوده و نیز دست به دست شدن نوشته هایی که هیچ سرچشمه ای ندارد و از پایه نادرست و دروغ است؛ ابعاد تازه تری به خود می گیرد. انتشار تصاویر و نوشته هایی که هیچ منبع معتبر باستان شناسی و یا تاریخی آن را تأیید نمی کند اما انتشار دهندگان آن، سعی می کنند که قالب های باور پذیر به آن بدهند تا بتوانند به اندیشه های نا

اخبار یگان حفاظت از میراث فرهنگی تخت جمشید در پاییز ۹۵

تأمین نظم و امنیت بالغ بر دویست هزار گردشگر ایرانی و خارجی در سه ماهه سوم سال

مجموعه جهانی تخت جمشید از شاخص ترین بناهای تاریخی کشور است که افزایش قابل توجه ورود گردشگران به مجموعه تخت جمشید کار حفاظت و صیانت از این مجموعه را به مراتب حساس تر می سازد. در سه ماهه پاییز ۹۵، مجموعه پارسیه با جمعیتی بالغ بر ۲۰۰ هزار نفر گردشگر روبرو بود که صیانت از بخش های مختلف محوطه تاریخی تخت جمشید در برابر آسیب های احتمالی انسانی و همچنین تأمین امنیت گردشگران خارجی و ایرانی بر عهده ی یگان حفاظت تخت جمشید بود. گفتنی است، تأمین امنیت و حفاظت از مجموعه در زمان برگزاری جشنواره ها و نمایشگاه های مختلف در تخت جمشید و نیز در حین فعالیت گروه های فیلمبرداری و عکسبرداری بر اساس مجوز صادر شده، در محوطه بر عهده نیروهای یگان حفاظت است.

میراث بان

تکذیب و دستگیری مدعیان کشف گنج فاروق

به دنبال شایعاتی مبنی بر کشف گنج فاروق در استان فارس، فرمانده یگان حفاظت از میراث فرهنگی استان فارس گفت: کشف گنج در این منطقه تکذیب و دو نفر از کسانی که مدعی شده بودند گنج فاروق را دیده اند، دستگیر و به مراجع قضایی و انتظامی سپرده شدند.

۵۰ شبانه روز مأموریت در حفاظت از کاوش تل آجری

ششمین فصل کاوش در محوطه تل آجری تخت جمشید از دوم مهرماه ۹۵ آغاز و تا هفدهم آبان ماه ادامه داشت. این مرحله از کاوشها نیز همچون گذشته با نظارت شبانه روزی نیروهای یگان حفاظت تخت جمشید به پایان رسید.

در این فصل از کاوشها دو گروه باستان شناسی ایرانی و ایتالیایی در تل آجری، حفاریها و کاوشهایی انجام داده اند که از کشفیات این دوره می توان به کشف تکه سفالهای متعدد، آجرهای لعاب دار و ۳ کتیبه با حروف ایلامی و اشیای فلزی برنزی شامل نوک پیکان، نیمه رینگ شکسته و استخوان اشاره کرد.

توقف ساخت و ساز و قلع و قمع درختکاری غیر مجاز در حریم

یگان حفاظت میراث فرهنگی تخت جمشید در پاییز امسال بیش از پنج مورد قلع و قمع درختکاری غیر مجاز و نیز توقف ساخت و ساز غیر مجاز را با حکم قضایی در پرونده خود ثبت کرد. از جمله این موارد اجرای حکم قضایی به کاهش ارتفاع سیلوهایی آرد نقش رستم بود که اساس شکل گیری پرونده قضایی آن، گزارشات ارائه شده از سوی نیروهای یگان حفاظت میراث فرهنگی تخت جمشید بود.

کشف پایه ستون تاریخی دستگیری حفاران غیر مجاز

در سه ماهه دوم سال ۹۵ نزدیک به ده مورد حفاری غیر مجاز در محدوده دشت مرودشت توسط نیروهای گشتی یگان حفاظت میراث فرهنگی مرودشت اعلام گردید که و با اقدام به موقع مأمورین، حفاران غیرمجاز که در برخی مناطق تاریخی دشت مرودشت از جمله، چهار طاق، چشمه علی آباد، درودزن، کامفیروز و رامجرد، اقدام به حفاری کرده بودند؛ دستگیر شده، ابزارآلات حفاری آنان کشف و سیرمراحل قضایی آن در دستور

کار قرار گرفت. این در حالی است که در طی این عملیات، یک پایه ستون تاریخی نیز در منطقه رامجرد که مورد سوء قصد حفاران غیر مجاز قرار گرفته بود، کشف و به تخت جمشید منتقل شد.

آموزش های تخصصی پرسنلی / مردمی

برگزاری کارگاه های آموزشی "کودک و توسعه فرهنگ حفاظت از میراث فرهنگی" و با هدف معرفی میراث فرهنگی، بیان ارزش و اهمیت آن و نحوه حفاظت و نگهداری آثار تاریخی، جهت دانش آموزان مقطع ابتدایی نیز از جمله برنامه های آموزشی یگان حفاظت میراث فرهنگی تخت جمشید، در پاییز ۹۵ بود.

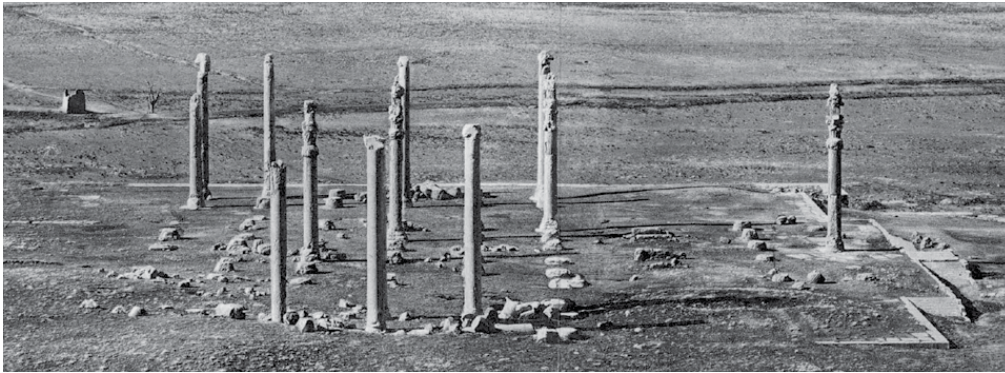
انروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

تعامل سازنده ی پاسگاههای نیروی انتظامی با یگان حفاظت میراث فرهنگی

شناسایی و دستگیری حفاران غیر مجاز، تشکیل پرونده های قضایی برای افراد خاطی، توقف و یا قلع و قمع ساخت و ساز و درختکاری های غیر مجاز در حریم میراث فرهنگی مرودشت و تخت جمشید، مانیتورینگ مشترک نیروهای یگان حفاظت و نیروی انتظامی در مأموریت های انتظامی و امنیتی، از جمله مواردی است که با تعامل پاسگاههای انتظامی مستقر در محل اجرایی می شود. از جمله پاسگاههای حوزه دشت مرودشت که ارتباط تنگاتنگ با یگان حفاظت میراث فرهنگی تخت جمشید و محوطه های تاریخی پیرامون آن دارد، پاسگاه های انتظامی تخت جمشید، کناره، سیدان، درودزن، رامجرد، سیوند و کامفیروز است. همکاری نیروهای منجسم و تلاشگر این نهاد (نیروی انتظامی) با پرسنل یگان حفاظت میراث فرهنگی، رهاوردی است قابل سپاس از کسانی که حافظان دارایی و هویت فرهنگی تمدن جامعه و ملت به شمار می روند.

پیشینه

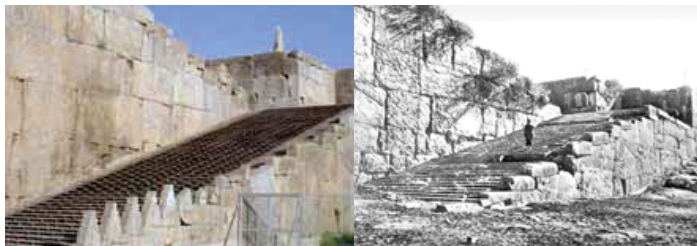
مسئول دفتر فنی تخت جمشید، آقای حسن راهساز انجام پذیرفت. بخشی از گزارش‌های این گروه در کتابخانه‌ی تخت جمشید موجود است.

پایگاه میراث جهانی پارسیه- پاسارگاد مستقر در تخت جمشید از مرداد سال ۱۳۸۰ زیر نظر پژوهشکده سازمان میراث فرهنگی کشور و همچنین تحت نظارت سازمان یونسکو به مدیریت مهندس محمدحسن طالبیان آغاز به فعالیت نمود. این پایگاه اهدافی نظیر معرفی، شناخت، پژوهش و آموزش در زمینه‌های حفاظت و مرمت، هنر و معماری، باستان‌شناسی، زمین‌شناسی، تاریخ و تمامی رشته‌های مربوط با مجموعه‌های هخامنشی را دنبال می‌کند در حال حاضر پایگاه‌های میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد با مدیریت مستقل، اهداف حفاظتی، مرمتی، آموزش و پژوهش را همچون گذشته، دنبال می‌کند.

چند نمونه اقدام مرمتی مهم در تخت جمشید

مرمت پلکان ورودی

در سال ۱۳۴۴، گروه تیلیا کار تعمیر و مرمت پلکان ورودی را که به شدت آسیب دیده بود، آغاز کرد. پیش از آغاز مرمت همه تخته سنگ‌هایی را که از دیوار روبرو بر اثر زمین لرزه جدا شده بود، در جای اصلی خود گذاشته شد و با بقیه دیوار، هم تراز گردید. پس از پاک سازی، پله‌های شکسته با نصب سنگ‌های جدید مرمت و همه شکاف‌ها و ترک‌ها را با استفاده از ریگ و مقداری معین سیمان، پر کردند و برخی از حفره‌های جای وصله‌های مفقود (وصله‌های دم چلچله‌ای)، که ممکن بود برای بازدیدکنندگان خطر داشته باشد، با نصب سنگ‌های جدید مرمت کردند.

مرمت دروازه همه‌ی ملل (خشایارشا)

هنگامی که مرمت دروازه خشایارشا در سال ۱۹۶۵ آغاز شد، دو تا از چهار ستونی که زمانی تالار چهار گوش را برپا می‌داشته، فرو ریخته و تکه‌های میله‌ی ستون و عناصر سرستون‌ها بر روی زمین، پراکنده افتاده بود. از این برجای مانده‌ها و تکه سنگ‌هایی که به دست آمد و نیز از به جا مانده‌های دیگر که پس از ویران کردن دیوار تازه پیرامون بنای دروازه پدیدار گشت، این امکان فراهم شد تا سه تکه از میله‌ی یک ستون کامل و چهار عنصر یک سرستون مرکب را بازسازی کنند. این سرستون پس از مرمت و بازسازی؛ با برافراشتن داربست‌هایی به بلندی بیست متر، به جای اصلی خود منتقل شد. پس از پیدایش قسمتی از سنگ در دروازه‌ی شرقی که از چهار سنگ بزرگ ترکیب یافته بود، گروه بازسازی، اقدام به مرمت سر در این کاخ کردند، دو تکه از این سنگ سر در جایگاه اصلی قرار داشت. یکی از این دو از یک سو شکسته و در بالای جرز جنوبی درگاه برجای مانده بود. این تکه شکسته را پایین آورده، به بدنه‌ی اصلی سنگ سر در وصل کردند. تکه سنگی که انتهای راست این عناصر معماری را تشکیل داده بود، هرگز پیدا نشد و به جای آن، گروه تکه سنگ جدیدی را جای دادند. برای گذاشتن سنگ سردر، داربستی به بلندی پانزده متر جلوی درگاه شرقی برپا گردید و سنگ را که در پایین درگاه جای داشت به وسیله پنج جرتیل دستی که دو عدد آنها به ظرفیت ده و سه عدد دیگر به ظرفیت پنج تن بود، به بالا کشیده و در جای اصلی خود جای دادند.

پیشینه اقدامات مرمتی در تخت جمشید

شهرام رهبر - کارشناس ارشد حفاظت و مرمت

محوطه میراث جهانی تخت جمشید و آثار موجود در آن در تاریخ ۲۴ شهریورماه ۱۳۱۰ هجری شمسی در فهرست آثار ملی ایران و در سال ۱۹۷۵ میلادی در فهرست آثار جهانی با شماره ۱۱۴ به ثبت رسیده است. از آن زمان تاکنون کاوش‌ها و حفاری‌های علمی و سپس طرح‌های حفاظتی و مرمتی بسیاری در دوره‌های مختلف و توسط گروه‌های متعددی در آن، اجرا شده است.

اولین حفاری‌ها و انجام خاک‌برداری در بهار سال ۱۳۱۰ توسط مؤسسه شرق شناسی دانشگاه شیکاگو به وسیله ارنست هرتسفلد پی‌ریزی شد. بعد از وی اریک اشمیت که در آن زمان عهده‌دار کاوش‌های علمی ری بود بین سالهای ۱۳۱۴ تا ۱۳۱۸ به فعالیت در تخت جمشید پرداخت. عملیات هیئت‌علمی در پاییز سال ۱۳۱۸ با آغاز جنگ دوم جهانی متوقف گردید. پس از عزیمت هیئت‌علمی آمریکایی، برنامه کار بنگاه علمی تخت جمشید به ریاست علی سامی در سال ۱۳۲۰ آغاز و تا سال ۱۳۴۱ ادامه داشت. اقدامات اجرایی علی سامی تحت عنوان کاوش‌های دوازده‌ساله بنگاه علمی تخت جمشید به چاپ رسید.

مؤسسه ایتالیایی ایزمئو (Ismeo)، مرکز بررسی و کاوش‌های باستان‌شناسی در آسیا، کار مرمت را در سال ۱۳۴۳ به سرپرستی پروفسور توجی آغاز کرد و یک سال بعد انجام مرمت‌ها به آقای تیلیا واگذار شد. در مرمت بین سالهای ۱۳۴۳ تا اوایل ۱۳۵۷ مهندس جوزپه تیلیا با همکاری مهندس کاربونی و سایر کارشناسان به کارهای تحقیقاتی، مرمت و احیای بناهای مکشوفه تخت جمشید پرداختند که اهم فعالیت‌های وی در کتاب بررسی و مرمت در تخت جمشید و دیگر اماکن باستانی به رشته تحریر درآمده است.

پس از سال ۱۳۵۷ اقدامات حفاظتی و مرمتی توسط استادکارانی که در زمان فعالیت ایزمئو مشغول بوده‌اند سپرده شد. این مرمت‌ها با همان شیوه قبل (دوره‌ی ایزمئو) با کمی تغییرات انجام شد. مرمت‌های این دوره زیر نظر

دریچه

کاسه زرین میخی نگار از آثار باستانی دوران داریوش اول یا دوران داریوش دوم (بین سال‌های ۵۲۲-۴۸۶ یا ۴۳۲-۴۰۵) پیش از میلاد است که در موزه متروپولیتن نیویورک نگهداری می‌شود. ارتفاع این کاسه ۱۱.۱ سانتی متر می‌باشد. طرح این کاسه "طرح خیاره‌دار" می‌باشد. در بالای این کاسه به صورت گرداگرد با سه نوع خط میخی پارسی، عیلامی و بابلی نوشتاری حک شده است. متن این نوشتار این است: داریوش، شاه بزرگ.

ویترین محل نگه داری در موزه متروپولیتن در کنار ریتون های هخامنشی

چارسو

کارشناس بانک سفال در حال عکسبرداری و مستندنگاری بازدید دبیر کل ایگروم از بانک سفال (سال ۱۳۹۱)

بانک سفال پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

سفال تخت جمشید امکان مطالعه، بررسی و بازدید میدانی از سیر تکامل سفالهای منطقه از پیش از تاریخ (حدود ۶۰۰۰ سال قبل از میلاد) تا دوران متأخر اسلامی (در حدود سده های ۱۰ تا ۱۳ هجری قمری) را به محققین و علاقه مندان میدهد.

بانک سفال پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و اهمیت آن در تکمیل مطالعات باستان شناسی

شهرزاد زارعی - کارشناس بانک سفال

همکاری با گروه های پژوهشی و آموزشی داخلی و خارجی :

از جمله فعالیتها و خدمات این مرکز ، همکاری با گروههای پژوهشی و مطالعاتی است که جهت تکمیل پژوهش خویش نیازمند بررسی و مقایسه سفالهای بدست آمده هستند. از جمله این گروهها در سالهای اخیر هیأت مشترک ایران و ایتالیا به سرپرستی آقای دکتر عسکری و پروفیسور فراچیسکو کالیری در چندین فصل از کاوش تل آجری، هیأت مشترک ایران و ایتالیا به سرپرستی دکتر ناصر نوروز زاده چگینی در بررسی سطحی شهر استخر، هیأت حفاری و کاوش در امتداد خروجی آبراهه های زیرزمینی تخت جمشید به سرپرستی دکتر علی اسدی بوده است .

از آنجایی که بانک سفال تخت جمشید آرشیو کاملی از سفالهای تمدنهای مشهور منطقه فارس را از پیش از تاریخ تا دوران اسلامی در بردارد لذا بهترین مکان برای آموزش دوره های مختلف تاریخی از روی سفالهای مربوط به هر دوره میباشد . این مرکز این فرصت را در اختیار مراکز آموزش عالی از جمله دانشگاه هنر شیراز و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت قرار می دهد تا دروس مربوط به شناسایی هنر و سفال را در این مکان برگزار کنند .

سفالگری هنری است که به شکل سنتی طی هزاران سال اصول فنی ارزشمند خود را تا به امروز حفظ کرده است . علاوه بر ارزشهای هنری با بررسی دقیق این آثار ، امکان شناخت حرفه ها ، صنایع و آثار مادی طوایف و جوامع بشری در قلمروهای فرهنگهای گوناگون فراهم می آید . سفالگری هنری همگانی بوده که نه تنها سلیقه ابداع کننده بلکه نشانه های معینی از زندگی اجتماعی و دوره زندگی و ویژگیهای مادی و معنوی آن را به ما نشان می دهد . سفال وسیله مستحکمی برای شناسایی تمدن شهرها و روستاها در ادوار مختلف است . زیرا هر ملتی برای تزئین سفالهای خویش ، نشانه ها ، اشکال و تزئینات ویژه خود را به کار می برده است . برای تأمین این منظور باستان شناسان با بهره گیری از هنر طراحی و تکنیک های دقیق علمی به مطالعه این آثار تاریخی می پردازند . آنان می کوشند به قطعات سفالی مختلفی که از مناطق باستانی بدست می آید جان داده و با به تصویر کشیدن تمام نقوش به کار رفته در سفالینه ها به تعیین دوران مورد نظر پرداخته، به اسرار هنر و بسیاری از ناشناخته های زندگی آن دوران پی ببرند. لذا با درک اهمیت فرایند سفالگری در مطالعات باستان شناسی طرح ایجاد بانک سفال در سال ۸۵ مطرح گردید که یکی از هدف های عمده این طرح جمع آوری روشمند نمونه سفالهای منطقه در دورانهایی پیش از تاریخ ، تاریخی ، و اسلامی به صورتی متمرکز در یک مجموعه بوده است. تا از این راه بتوان زمینه را برای پژوهشهای مختلف در زمینه سفال فراهم آورد.

استان فارس یکی از مهمترین مناطق ایران از نظر مطالعات باستان شناسی محسوب میشود که برای چندین دهه بررسی و کاوشهای زیادی در این قسمت توسط باستان شناسان ایرانی و خارجی انجام شده و تمرکز بیشتر این پژوهشها در حوزه رود کر و مرودشت بوده است . لذا طبیعی است که مواد حاصل از این بررسی و کاوشها که بیشتر شامل سفال است در تخت جمشید مهمترین مرکز پژوهشی منطقه گردآوری شود در گذشته، شماری از یافته ها توسط هیأت های کاوش و بررسی خارجی به خارج از ایران منتقل شد، مقداری نیز برای موزه های تخت جمشید، تهران و دیگر موزه ها مورد استفاده قرار گرفته است، مابقی آنها در انبارهای تخت جمشید موجود بود؛ لذا بسیاری از قطعات این مجموعه بدون شناسنامه و هویت باستان شناسی بودند که با تشکیل بانک سفال در فاصله زمانی مشخصی، گروهی از این سفالها شناسایی، تفکیک، کد گذاری و عکاسی شدند. با تکمیل این آرشیو طی سالهای متمادی بانک

چارسو

عکس های هوایی قدیمی و تصاویر ماهواره ای و انجام نقشه برداری از برخی از کانال های منطقه از جمله مواردی است که در تهیه نقشه کلی سیستم سکونت گاهی دشت مرغاب کمک خواهد نمود.

مطالعات زمین باستان شناسی: با انجام این مطالعات ضمن ارایه تصویری از چشم انداز گذشته دشت پاسارگاد، نقشه زمین باستان شناسی محوطه با جزییات ژئومورفولوژی آن نیز تهیه خواهد شد. در همین ارتباط سطح رسوب گذاری بعد از ترک محوطه و همچنین افق های خاک در ارتباط با باغ شاهی مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. انجام این مطالعات، چشم انداز درستی از ظرفیت های زیست محیطی منطقه برای الگوی شهری پاسارگاد در دوره باستان در اختیار می گذارد و بازسازی چشم انداز هخامنشی پاسارگاد و قلمرو آن را میسر می نماید. همچنین با انجام این مطالعات در دشت مرغاب، ضمن فهم درست نسبت به هیدرولوژی حوضه رود پلوار و شکل مدیریت آب، نقشه کیفیت خاک دشت از نظر فعالیت های کشاورزی، تهیه خواهد شد و نهایتاً ژئودینامیک باستانی منطقه بازسازی خواهد شد.

مطالعات نوین در شهر هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب

دکتر کوروش محمد خانی

در سال ۱۳۹۴ تفاهم نامه ای بین پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و دانشگاه لیون ۲- مرکز ملی پژوهش های علمی فرانسه (CNRS) به مدت پنج ساله (تا سال ۱۳۹۹) تحت عنوان بررسی ها در محوطه میراث جهانی پاسارگاد توسط هیئت مشترک باستان شناسی ایران- فرانسه بسته شد. در این مطالعات گسترده ی میان رشته ای از متخصصین مختلفی در علوم تلفیقی باستان شناسی از جمله: ژئوفیزیک، دیرین اقلیم شناسی، باستان گیاه شناسی، زمین باستان شناسی، هیدرولوژی، سنجش از دور و عکاسی هوایی، نقشه برداری در کنار باستان شناسان بهره گرفته می شود. پژوهش ها برای یک دوره پنج ساله بر روی دشت پاسارگاد و مرغاب، بر بررسی های آرکئوژئوفیزیک، بررسی پیمایشی و کارتوگرافی، مطالعات زمین باستان شناسی، مطالعات دیرین گیاه شناسی متمرکز است که در زیر به شرح مختصری از آن پرداخته شده است.

مطالعات دیرین گیاه شناسی: هدف اصلی این مطالعات بازسازی تاریخچه محیط زیست پاسارگاد دوره هخامنشی خواهد بود و بر این اساس تلاش خواهد شد ضمن دسترسی به منابع گرده گیاهان باستانی در منطقه، وضعیت اولیه پوشش گیاهی در محوطه و همچنین کشاورزی باستان مورد ارزیابی علمی قرار گیرد. تمرکز اصلی این بررسی ها در داخل محوطه پاسارگاد بر روی محل استخر تاریخی در شرق محوطه خواهد بود که در بررسی های مغناطیس سنجی آشکار شده است؛ رسوبات ته نشست شده در استخر می تواند منبعی برای گرده هایی باشد که احتمالاً از پوشش گیاهان باغ شاهی انتقال یافته است. در این پژوهش، نیاز به مغزه گیری و نمونه برداری و مطالعه مغزه برای تحولات رسوب گذاری وجود دارد. ضمن اینکه گرده ها بعداً در آزمایشگاه مطالعه خواهند شد.

در فصل نخست این همکاری که بخشی از آن در آبان ماه ۱۳۹۴ و بخشی در خرداد ماه ۱۳۹۵ انجام شد؛ این هیئت با توجه به نقشه های مغناطیسی تهیه شده، چند نقطه از محوطه را انتخاب و نمونه برداری و علاوه بر آن از محل باغ سلطنتی نیز چند نمونه برداشت کردند. مطالعه سدها، بندها و مسیر رودخانه پلوار و همچنین سیستم آبی باستانی در دشت از دیگر مطالعاتی بود که بخشی از آن در این فصل انجام شد. فصل دوم همکاری مشترک ایران - فرانسه در آبان ماه سال ۱۳۹۵ انجام شد. در این فصل از فعالیت ها حدود ۳۴ هکتار از محوطه پاسارگاد مورد بررسی آرکئوژئوفیزیک به روش مغناطیس سنجی و الکترومغناطیسی قرار گرفت که نتایج اولیه این بررسی ها ساختارهای مسکونی بسیاری را در قسمت شمالی محوطه آشکار نمود. تمرکز این فصل از بررسی های مغناطیس سنجی در جنوب، غرب و شرق تل تخت بود. در این بررسی ها ساختارهای منظمی کشف گردید که با توجه به اندازه آنها، انتظار می رود که مربوط به بناهای مسکونی در این قسمت باشد.

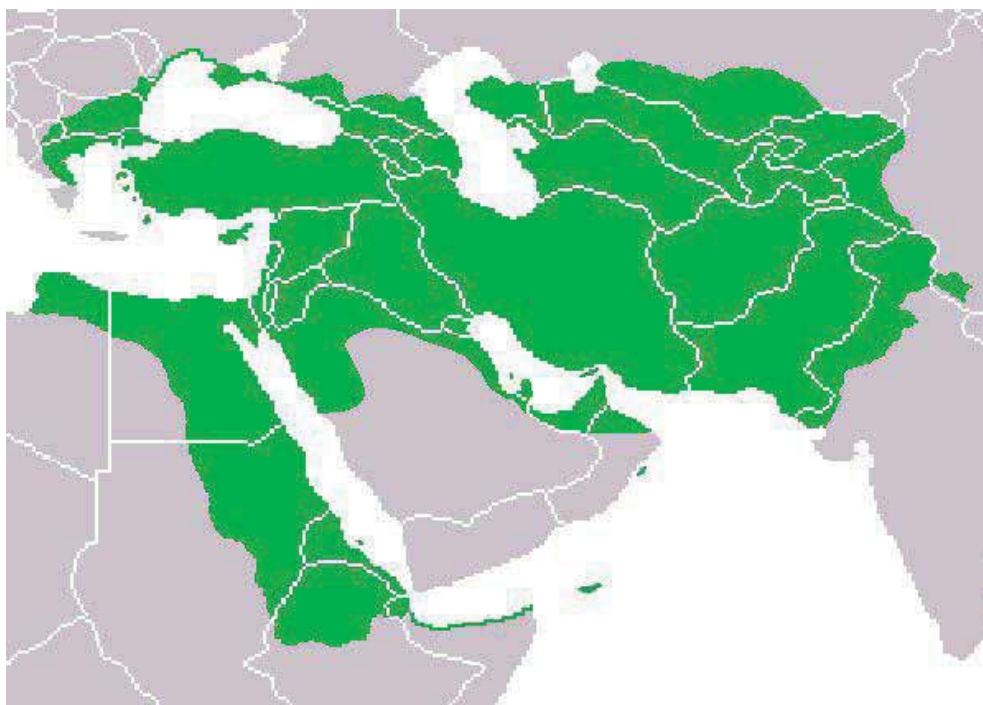
سرپرستی این پژوهش ها به عهده دکتر سباستین گندت از مرکز ملی پژوهشهای علمی فرانسه، دانشگاه لیون ۲ و دکتر کوروش محمدخانی از دانشگاه شهید بهشتی تهران است.

بررسی های آرکئوژئوفیزیک: پیشینه بررسی های آرکئوژئوفیزیک در محوطه میراث جهانی پاسارگاد به سال ۱۳۷۸ برمی گردد که به سرپرستی دکتر رمی بوشارلا آغاز گردید. اندازه گیری های کنونی در تکمیل نقشه های قبلی ژئوفیزیک در داخل محوطه انجام خواهد شد و شناخت پژوهشگران را نسبت به موضوعاتی از قبیل طرح اولیه باغ شاهی و شیوه گسترش آن، شناخت ساختارهای در داخل محوطه از جمله اطراف تل تخت و محوطه مقدس خواهد افزود. این اندازه گیری ها بر روی محوطه های شاخص هخامنشی مکشوفه در دشت مرغاب نیز توسعه خواهد یافت.

بررسی پیمایشی و کارتوگرافی: تکمیل نقشه توپوگرافی محوطه، تهیه نقشه پراکندگی سفال های سطحی در محوطه و به نقشه در آوردن کلیه فعالیت های انجام شده در محوطه از مهمترین اهداف این بخش خواهد بود. همچنین سفال های جمع آوری شده، به منظور مطالعه و انجام گاهنگاری، طراحی، مستند نگاری، طبقه بندی و ثبت خواهند شد. همچنین فعالیت های کارتوگرافی بر روی بخش هایی از دشت مرغاب نیز متمرکز خواهد شد. انجام مطالعات منطقه ای با استفاده از تفسیر

یادداشت

گستره امپراطوری هخامنشی (سال ۴۸۰ پیش از میلاد)

هنر و فرهنگ هخامنشی توسعه یافته و روشمندتر می گردد. شناسایی و معرفی بسیاری از محوطه های هخامنشی در استان فارس و دیگر مناطق ایران و جهان حاصل مطالعات انجام شده در تمام این دهه ها است. بر همین اساس عصر درخشان هخامنشی را می توان تاثیرگذارترین دوره تاریخی از گذشته تا به امروز قلمداد نمود. نویافته های فرهنگی در جغرافیای ایران باستان و از کشورهای منطقه خود گواهی است بر این مدعا. به واقع ریشه های عمیق این تاثیر گذاری به واژگان و عباراتی همچون احترام به حقوق ملت ها، اعاده آبروی اقوام، سیاست مداری و کشورداری نوین، نیک رفتاری و نکوهش دروغ و بسیاری از صفات خوش ختم می گردد که با شخصیت سردودمان این امپراطوری بزرگ عجین گشته است. ریشه های فرهنگ هخامنشی از شرق تا غرب گسترده است به گونه ای که بخش مهمی از گنجینه هخامنشی و از جمله سنگ نوشته های هویت بخش این دوره در مناطق و کشورهای مختلف شناسایی شده اند. از گنجینه سیحون در آسیای میانه گرفته تا کتیبه بی همتا و میراث جهانی داریوش بر کوه بیستون، سنگ نبشته خشایارشا در نزدیکی دریاچه وان ترکیه، سنگ یادبودهای داریوش در کنار کانال سوئز و دورتر از آن در منطقه اسوان در جنوب مصر که جملگی به باشکوهی هر چه تمامتر، حاوی پیام های عمیقی هستند. با این وجود باید اذعان داشت علی رغم تمام بررسی های تاریخی و کاوش های باستانشناختی در طول دهه های گذشته، هنوز اطلاعات ما از پایتخت های چنین امپراطوری بزرگی به ویژه در پارسه و پاسارگاد محدود و ناچیز است. اگر چه مطالعات انجام گرفته تا کنون بسیاری از زوایای تاریک فرهنگی در این دو محوطه میراث جهانی را روشن نموده ولی هنوز تا شناخت همه جانبه، معرفی درخور و حفاظت شایسته از آن راه بسیاری در پیش است که امید می رود با یاری همه اندیشمندان و حفاظت گران در آینده ای نزدیک محقق گردد.

حمید فدایی- مدیر پایگاه میراث جهانی پاسارگاد

اگر چه از زمان تاسیس پایگاه میراث جهانی پارسه - پاسارگاد بیش از یک دهه می گذرد اما هسته اولیه مرکزی برای مطالعه و حفاظت میراث سترگ هخامنشی به قبل از دهه بیست خورشیدی بر می گردد. در آن سال های دور "بنگاه علمی تخت جمشید" با مساعدت وزارت فرهنگ و اداره کل باستان شناسی توسط بزرگانی همچون عیسی بهنام و علی سامی پایه ریزی می گردد. با توسعه فعالیت های این مرکز و در سال ۱۳۵۳ خورشیدی زنده یاد پروفیسور علیرضا شاپور شهبازی باستان شناس و متخصص دوران ایران هخامنشی با هدف پژوهش درباره ایران دوران هخامنشی، "بنیاد تحقیقات هخامنشی" را بنیاد می نهد. با شکل گیری این بنیاد انجام مطالعات در زمینه

گنجینه

نقش برجسته ارابه سنگی در کاخ آپادانا- تنها تصویر زن در نقوش تخت جمشید

گنجینه دار موزه تخت جمشید (محمد رضا رفیعی)
و روابط عمومی در معرفی اشیاء موزه ای

مجسمه زن مفرغی

مجسمه زن مفرغی به ابعاد ۵/۹*۵/۲*۴ می باشد. تصویر سنگی این شیء بر روی یک چرخ ارابه در پلکان شرقی کاخ آپادانا است که تنها تصویر زن در نقوش تخت جمشید است. محل اکتشاف این شیء دوره هخامنشی، تخت جمشید بوده و در حال حاضر در گنجینه تخت جمشید نگهداری می شود.

ظرف سنگی با پایه به شکل پنجه شیر

این ظرف از سنگ سیاه یکپارچه ساخته شده است. پیاله ظرف بر روی پایه هایی به شکل شیر قرار دارد. این ظرف شکستگی داشته و مرمت شده است. ارتفاع ظرف: ۱۲ سانتیمتر- دهانه ظرف: ۱۲ سانتیمتر. محل نگهداری این ظرف در گنجینه ی تخت جمشید است.

کاسه سفالی قرمز رنگ

کاسه سفالی به ابعاد ۱۵*۵ است که به دوره هخامنشی تعلق دارد. این ظرف در زمان هخامنشیان کاربری روزمره داشته و هم اکنون محل نگهداری این کاسه سفالی در گنجینه- موزه تخت جمشید است.

آجر لعابدار با نقش خط میخی

آجر لعابدار با نقش خط میخی به ابعاد ۲۰*۱۵*۹ است که طبق بررسی بعمل آمده همراه با دیگر آجرهای نقش دار در کاخ آپادانا به کار رفته است. محل نگهداری این نمونه از آجر لعابدار خطی در گنجینه - موزه تخت جمشید است.

پنجه شیر از سنگ لاجورد

این اشیاء مربوط به قسمتی از مجسمه هایی است که جای ناخن بر روی آن مشخص است، رنگ آن آبی لاجوردی و بطول ۵/۶ سانتیمتر است که دارای شکستگی های نامنظم و ترکدار می باشد. این نمونه ها در حفاری های اشمیت در تخت جمشید اکتشاف شده است و اکنون نیز در گنجینه - موزه تخت جمشید نگهداری می شود

صفحه آخر

درخت در نماد های ایران باستان

در نظر ایرانیان، از میان درختان، سرو به ویژه این که منشأ آن را از بهشت می دانسته اند به علت نیرومندی، سرسبزی، دوام و افراستگی؛ علامت رونق، قوت، پایداری، سربلندی ملی و آزادگی بوده است، بطوریکه برخی این درخت را یک نماد ملی می دانند. درخت سرو ابرکوه همچنان یک نمونه از این نماد و مورد علاقه همگان است و از همین رو در فهرست میراث فرهنگی ثبت شده است. سرو به تکرار در نقوش حجاری شده ی تخت جمشید دیده می شود.

یکی از ویژگی های مهم هنر ایرانی در طول تاریخ هزاران ساله، نگاه معنوی هنرمند است که با استفاده از نماد ها به بیان مفاهیم آرمانی می پرداخته است. درختان سرو، نخل، انگور و گل های زنبق و انار از جمله نمادهای به کار رفته اند. نقش درخت یکی از قدیمی ترین نقش های مورد توجه ایرانیان است. اعتقاد به وجود روح در برخی درختان و گیاهان، باوری است که از سالها پیش از تاریخ در میان مردم وجود داشته است. در فرهنگ اسلامی، درخت مظهر رحمت الهی و روحانی است. در اسلام درخت زندگی را سدره یا طوبی می نامند.

PARSA PASARGADAE
فصلنامه پایگاه میراث جهانی پارسیه پاسارگاد/سال اول - شماره سوم - پاییز ۱۳۹۵
Paras Pasargadae World Heritage Site Newsletter

پارسیه پاسارگاد

فصلنامه داخلی پایگاه میراث جهانی پارسیه پاسارگاد
سردبیر: مسعود رضایی منفرد
دبیر تحریریه: اعظم روستایی
شورای سیاست گذاری: دکتر حمید فدایی- مهندس مسعود رضایی منفرد
هیأت تحریریه: کارشناسان پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد
طراحی لوگو، یونیفرم و صفحه آرایی: افشین آریافر/کانون تبلیغات کوب: ۰۹۱۷۷۰۱۱۲۶۵
چاپ و آماده سازی: ارزنگ تلفن: ۰۹۳۷۰۸۲۲۳۴۶
نشانی: فارس- مرودشت- مجموعه میراث جهانی تخت جمشید
دفتر شماره ۲: فارس-پاسارگاد-مجموعه میراث جهانی پاسارگاد
تلفن: ۰۷۱ - ۴۳۳۴۱۵۵۶ داخلی ۲۱۳
دورنگار: ۰۷۱ - ۴۳۳۴۱۵۷۳
تلگرام: @persepolis_world_heritage_site / @pasargadaeworldheritagesite
آدرس سایت پایگاه میراث جهانی تخت جمشید: www.parse-pasargad.ir
ایمیل: Info@persepolis.ir

